

פרשת שלח לך

נושא השבוע: חיבת הארץ או דיבת הארץ

מה בפרשה

- **סיפור המרגלים** – משה שלח שנים עשר אנשים מראשי העם לתור את הארץ. בשובם הם מביאים מפירותיה ומודיעים שהארץ פורייה, יחד עם זאת הודיעו עשרה מן המרגלים כי לא יוכלו לכבוש אותה בגלל תושביה החזקים. רק שניים - כלב ויהושע האמינו בכוחו של העם וניסו לעודד אותם. בני ישראל האמינו לדברי הדיבה של עשרת המרגלים והתאווננו על משה ואהרון. הם אמרו שטוב להם למות במדבר מאשר להמשיך בדרכם לארץ כנען ואף הביעו רצונם לשוב למצרים. בתגובה לכך רצה ה' להשמיד את העם אך בזכות תפילת משה החליט רק להענישם. העונש – עיכובם במדבר ארבעים שנה עד שימות דור המדבר.
- **מצוות שונות** – דיני מנחות ונסכים המלווים את קורבנות הבהמה, מצוות הפרשת חלה מהעיסה, וקורבנות במקרה של שגת העדה.
- **סיפור המקושש** – אדם שקושש עצים בשבת נידון לרגימה באבנים.

נושא השבוע

פרשת שלח לך מספרת את סיפורם של שנים עשר מרגלים שיצאו במצוות משה לתור את הארץ. המרגלים עשו את שליחותם במשך ארבעים יום ובשובם הודיעו כי **הארץ פורייה**: "זבת חלב ודבש", עשרה מן השליחים הביעו גם את **חששותיהם**: תושביה של הארץ חזקים, עריה בצורות וילידי ענק יושבים בה. לשמע דברים אלו היסה כלב, אחד השליחים, את הדוברים ואמר: "**עֲלֵה נְעֻלָּה וְיַרְשֵׁנוּ אֶתְּךָ כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ!**" ומולו ענו האחרים: "**לֹא נוֹכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם, כִּי חֶזֶק הוּא מִמֶּנּוּ!**"

אידך ייתכן שלאור **אותם הנתונים**, הסיקו עשרה המרגלים **מסקנות שונות** כל כך מאלו של כלב ויהושע בן נון? אולי נובע ההבדל **מנקודות המוצא** השונות של כל קבוצה. עשרת המרגלים **איבדו** את ביטחונם העצמי כשראו את הענקים, אובדן שיכול גם לחזק את אויביהם: "**וַיִּנְהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם**", ואילו בכלב וביהושע בן נון נסכה האמונה בה' **אומץ ועצמה**: "אם חָפַץ בָּנוּ ה' וְהִבִּיא אֶתְּנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְנַתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר הוּא זֹבֵת חֶלֶב וּדְבַשׁ".

פרשנות

"ארץ אוכלת יושביה" הוא ביטוי **ציורי**, ומשמעו - ארץ שגורמת מוות ליושביה. הפרשנים מנסים להסביר אידך ייתכן ש"ארץ זבת חלב ודבש" שבה גדלים פירות עצומים ומתקיימים בה "אנשי מידות" היא גם ארץ **אוכלת יושביה**. פירושו של **רש"י** מבוסס על מדרש המופיע בתלמוד הבבלי: "אמר הקדוש ברוך הוא: אני חשבתיה **לטובה**, והם חשבו לרעה. אני חשבתיה לטובה - שכל מקום שבאו אליו מת החשוב שבהם בכנענים כדי שיטרדו באבלם ולא יישאלו אחריהם" המרגלים לא הבינו שמותם של כנענים רבים בתקופה שבה סיירו בארץ היה **לטובתם**, כדי שלא ישגיחו בהם ויוכלו לסייר במנוחה. לפי פירוש זה הארץ לא באמת רעה היא לא באמת ארץ אוכלת יושביה, זו טעות שטעו המרגלים באי הבנתם את ה**סיטואציה**. גם לדעת הרמב"ן אין זו באמת ארץ אוכלת יושביה. לדעתו שיקרו המרגלים בתארם את אנשי הארץ החזקים **כענקים**, טענתם היתה כי רק אנשים **כאלה** יכולים לחיות בארץ חזקת אוויר וכבדת טבע ואשר מימיה ופירותיה עבים. עבור אנשים רגילים זוהי "ארץ אוכלת יושביה".

מ

מדרש זה נסוב כולו סביב המלים: "ויהס כלב את העם". כמובן שהמלה "ויהס" פירושה הוא השתיק, אך כאן הדרשן ניסה למצוא בה **כפל משמעויות**.

ד

מדוע השתיקו את יהושע? ומה משמעות הטיעון ש"אין לו משפחה"? ניתן להסביר כי אדם ללא משפחה יכול לקחת על עצמו יותר סיכונים, תוך שהוא **סומך** על עצמו שיוכל להתחמק ולהינצל – שכן הוא **עצמאי וחופשי**. גם העובדה כי אין לו מחוייבות אל אנשים נוספים מלבדו עצמו הופכת אותו להיות משוחרר יותר – כאשר אדם יודע שאנשים אחרים **תלויים** בו, הוא שוקל את מעשיו במשנה **זהירות**, בניגוד לאדם שהחלטותיו נוגעות רק לו עצמו.

ר

ש

נראה כי מכלול שיקולים אלו הם שהנחו את האנשים **להשתיק** את יהושע, כאשר השורה האחרונה באמירתם היא: אתה כאדם **עריץ**, אינך יכול להחליט החלטות עבור אנשים שהם בעלי משפחות ובעלי **מחוייבויות** – כלומר כלפי שאר העם.

נושא לדיון:

- מדוע היה כלב צריך להסיח את דעתם? העם לא רוצה לשמוע את כלב. אך כלב יודע שכשיש המון כועס, אין אפשרות לדבר אליו. צריך קודם **לגרום** לו להקשיב! האם קרה לכם שרציתם להגיד משהו לאח הקטן או לחבר, והוא לא רצה לבוא ולשמוע? מה עשיתם? באיזו שיטה ניסיתם למשוך אותו?

ה

ש

י

ר

השיר הנבחר "**קום והתהלך בארץ**", מזמין את השומעים לגילוי מחודש של הארץ, **לראיה חדשה** של הארץ ש"מתחת לאספלט" ול"בניני הראווה". ראיה שתכוון את השומעים להתחבר אל ארץ המולדת, ואל **החלום הישן**.

ניתן לנצל הזדמנות זו כדי לדבר עם התלמידים על **הדברים הטובים** הקיימים במדינת ישראל כמו התפתחותה המהירה של המדינה הצעירה, **החום האנושי**, הערבות ההדדית, **קליטת העלייה** העצומה ועוד. נכון הדבר כי ישנם גם **חסרונות ובעיות** (על אלו שומעים וודאי התלמידים לא מעט, מהחדשות ומהסביבה...), אך חשוב לראות את שני הצדדים. ניתן לפתוח דיון זה באמצעות משחק בו כל ילד משלים שני משפטים: "הדבר שאני הכי

אוהב בארץ הוא... " הדבר שאני הכי **פחות אוהב בארץ הוא...**"